

การบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545:

ปัญหาข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ

นายธัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4998-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

24 ส.ค. 2548

I 215598 A3

THE ENFORCEMENT OF NARCOTIC ADDICT REHABILITATION ACT, B.E. 2545:

LEGAL ISSUES AND PRACTICES

Mr.Thachapong Wongreantong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4998-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ.2545:
ปัญหาข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ

โดย

นายรัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์

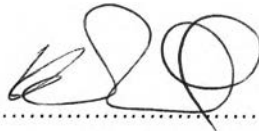
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดาพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

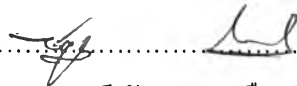
.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ บัญชา เสือวรรณศรี)

.....กรรมการ

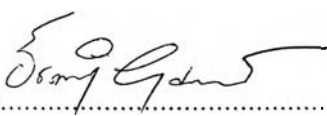

(อาจารย์ บุญญวิจักษณ์ เหล่ากอธิ)

รัชพงษ์ วงษ์เหรียญทอง : การบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545:ปัญหาข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติ.THE ENFORCEMENT OF NARCOTIC ADDICT REHABILITATION ACT,B.E.2545 : LEGAL ISSUES AND PRACTICES
 อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์ ,191หน้า. ISBN 974-17-4998-8

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์ในการลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดโดยการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้วยวิธีการให้อำนาจรัฐซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ได้แก่ อัยการและคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดดำเนินการบังคับบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยปราศจากอำนาจศาล ซึ่งผลการศึกษพบว่ามาตรการทางกฎหมายดังกล่าวแม้จะเหมาะสมสำหรับตอบสนองนโยบายของรัฐที่มุ่งต้องการลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดและสอดคล้องกับทางปฏิบัติ แต่ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าวไม่ได้มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาเท่าที่ควร โดยมีข้อบกพร่องและข้อจำกัดบางประการอันก่อให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวทั้งทางข้อกฎหมายและทางปฏิบัติที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลรวมตลอดถึงการบังคับใช้กฎหมายไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องเพื่ออุดช่องว่างที่เป็นปัญหาของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจนและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนตอบสนองนโยบายด้านยาเสพติดของรัฐได้ดียิ่งขึ้นในการบังคับใช้

D ๑ -

สาขาวิชา นิติศาสตร์
 ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

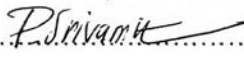
4486076434: MAJOR LAWS

KEY WORD: ENFORCEMENT/ NARCOTIC ADDICT REHABILITATION

THACHAPONG WONGREANTONG: THE ENFORCEMENT OF NARCOTIC
ADDICT REHABILITATION ACT, B.E.2545: LEGAL ISSUES AND PRACTICES.
THESIS ADVISOR: PAREENA SRIVANIT, S.J.D., 191 pp. ISBN 974-17-4998-8

The Narcotic Addict Rehabilitation Act, B.E.2545 is aimed at reducing the numbers of drug addicts by means of treatment and rehabilitation. It has provided the executive branch, namely public prosecutors and the subcommittee on the narcotic addict rehabilitation, the power to refer drug addicts to treatment, without the judicial review. Although the measures under this Act is concurrent with the state policy in reducing the numbers of drug addicts, this thesis explored and found flaws in the enforcement of this act, both legal and practical aspects. This Act also fails to protect rights and liberty of the people at certain level. Thus, this thesis suggests the amendment and improvement to fill those unclear provisions to make the Narcotic Addict Rehabilitation Act, B.E.2545 best serve the state's the policy goals.

Field of study   Laws
Academic year   2003

Student's signature.....
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของท่านอาจารย์ ดร.ปาริณา ศรีวินิชย์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์บัญชา เสือวรรณศรี และอาจารย์บุญญวิจักษ์ เหล่าก่อกอที่ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำข้อคิดเห็นต่างๆในวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณทรงยศ ลังกาพินธุ์ ที่ช่วยเหลือในการหาข้อมูล คุณณัฐฎิณี เชื้อนศรี ที่ช่วยในการพิมพ์ภาคผนวก คุณธัชพร วงษ์เหรียญทอง น้องสาวของผู้เขียน ที่ช่วยในการจัดทำรูปแบบวิทยานิพนธ์ และคุณ ธิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข ที่เป็นกำลังใจให้ผู้เขียน ตลอดจนผู้มีอุปการคุณท่านอื่นๆที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ ธงชัย คุณแม่ พงษ์วิพรรณ วงษ์เหรียญทอง ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมุติฐาน.....	6
1.3 วัตถุประสงค์.....	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
บทที่ 2 กระบวนการยุติธรรมในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	8
2.1 ความหมายของยาเสพติด และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	8
2.1.1 ความหมายของยาเสพติด.....	8
2.1.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	9
2.2 แนวคิด รูปแบบ ความหมาย และวัตถุประสงค์ การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	13
2.2.1 แนวคิดในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	13
2.2.2 รูปแบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	14
2.2.3 ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	15
2.2.4 วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด....	16
2.2.5 เป้าหมายในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	16
2.3 มาตรการบังคับบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	17
2.3.1 มาตรการบังคับใช้โดยศาล.....	17
ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	18

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประเทศออสเตรเลีย.....	24
ประเทศมาเลเซีย.....	25
2.3.2 มาตรการบังคับใช้โดยพนักงานอัยการ.....	29
2.3.3 มาตรการบังคับใช้โดยพนักงานสอบสวน.....	29
ประเทศสิงคโปร์.....	30
2.4 การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย.....	32
2.4.1 ความเป็นมาของการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด...	33
2.4.2 รูปแบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดใน ประเทศไทย.....	41
2.4.3 มาตรการทางกฎหมายในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดใน ประเทศไทย.....	42
2.5 มาตรการทางกฎหมายตาม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545.....	45
2.5.1 นิยามการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	45
2.5.2 ผู้ที่จะได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	46
2.5.3 ขั้นตอนการพิสูจน์.....	46
2.5.4 ขั้นตอนภายหลังทราบผลการตรวจพิสูจน์.....	47
2.5.5 การดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	47
2.5.6 การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	48
2.5.7 การกำหนดสิทธิอุทธรณ์.....	48
บทที่ 3 ปัญหาข้อกฎหมายในการบังคับใช้ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545.....	51
3.1 การให้อำนาจองค์กรของรัฐในการใช้มาตรการบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	52
3.2 การใช้อำนาจทางกฎหมายในการบังคับบำบัดรักษาและ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	57
3.3. ประเด็นด้านความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.....	65
3.3.1 อำนาจในการควบคุมตัว.....	65
3.3.2 อำนาจของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	72

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.4	ความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติภายใต้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	74
3.4.1	เงื่อนไขคุณสมบัติของผู้ที่อยู่ในข่ายจะได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟู...	75
3.4.2	การใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณาส่งตัวผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติด.....	80
3.4.3	ฐานความผิดการใช้สารระเหยกับพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	83
3.5	อำนาจจับกุมของเจ้าพนักงานกรณีเข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพหลบหนี.....	88

บทที่ 4 ปัญหาทางปฏิบัติในการบังคับใช้ พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

	พ.ศ.2545.....	91
4.1	ชั้นพนักงานสอบสวน.....	91
4.1.1	ปัญหาการใช้ดุลพินิจในการฟ้องคดีของพนักงานสอบสวน.....	91
4.1.2	การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้มีทนายในการต่อสู้คดี.....	96
4.1.3	ปัญหากรณีผู้ถูกควบคุมหลบหนีจากสถานที่ตรวจพิสูจน์หรือศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	100
4.2	ชั้นพนักงานอัยการ.....	104
4.2.1	ปัญหาการใช้ดุลพินิจ.....	104
4.2.2	การตรวจสอบสำนวนของพนักงานสอบสวนในชั้นพนักงานอัยการ.....	105
4.3	ชั้นคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	107
4.3.1	ปัญหาการหลบหนีของผู้ต้องหาหรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	107
4.3.2	การบังคับใช้กฎหมายกรณีช่วยให้หลุดพ้นจากที่คุมขัง.....	110
4.3.3	ปัญหาในกรณีการปล่อยชั่วคราว.....	112
4.3.4	ปัญหาความชอบธรรมในการให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในจับและการควบคุมตัวโดยมิต้องมีหมายกรณีผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการปล่อยชั่วคราวไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนระเบียบเงื่อนไขหรือข้อบังคับที่กำหนด.....	115

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3.5 ปัญหาผู้เข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟูกรณีไม่ควบคุมตัวประพฤติดัดเงื่อนไขระหว่างการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ.....	118
4.3.6 ปัญหาผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูประพฤติดัดเงื่อนไขระหว่างการชะลอฟ้อง.....	120
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	123
รายการอ้างอิง.....	131
ภาคผนวก.....	137
ภาคผนวก ก.....	138
ภาคผนวก ข.....	148
ภาคผนวก ค.....	156
ภาคผนวก ง.....	182
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	190